

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра цивільного права № 2

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Цивільне право»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2022

Харків 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільне право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 34 с.

Розробники:

Явор Ольга Анатоліївна, докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри цивільного права № 2;

Тупицька Євгенія Олександрівна, кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри цивільного права № 2

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 2
(протокол № 6 від 10 березня 2022 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 2
(протокол № 7 від 28 березня 2023 р.)

Завідувач кафедри – Яроцький Віталій Леонідович, доктор юридичних наук,
професор

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри цивільно-правової політики,
права інтелектуальної власності та інновацій
(протокол № 16 від 18 червня 2024 р.)

В. о. завідувача кафедри – Яроцький Віталій Леонідович, доктор юридичних
наук, професор

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Очікувані результати навчання	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни	9
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни	13
5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	15
6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	16
7. Критерії оцінювання результатів навчання	16
8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти	24
9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	25

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільне право» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність».

Найменування показників	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,0	Рівень освіти – перший (бакалаврський) Галузь знань – 26 «Цивільна безпека» Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»	Обов’язкова
Кількість модулів – 2		Період підготовки: 2022–2025
Загальна кількість годин – 90		Семестр
		2
Тижневих годин: аудиторних – 2-4, самостійної роботи здобувача вищої освіти – 2-4		Лекції
		22 год.
		Практичні заняття
		26 год.
	Самостійна робота	
	42 год.	
	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	

Мета навчальної дисципліни – формування системи професійних знань здобувачів вищої освіти щодо предмету, системи, джерел цивільного права, особливостей розвитку цієї галузі права в інших державах; опанування системи знань про особливості участі в цивільних правовідносинах фізичних, юридичних осіб, держави, органів адміністративної влади; здійснення комплексного аналізу питань речового, спадкового, сімейного права, права інтелектуальної власності, підстав та особливостей притягнення до цивільно-правової відповідальності; дослідження та комплексне вирішення дискусійних питань зобов’язального права та окремих видів цивільно-правових договорів; набуття здобувачами вищої освіти навичок тлумачення цивільного законодавства України,

враховуючи чинні процеси його рекодифікації та гармонізації з європейським правом; набуття умінь застосовувати релевантну прецедентну практику Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) та використовувати правові позиції Верховного Суду при розгляді цивільних спорів; активізація аналітичної та дослідницької роботи здобувачів вищої освіти, а також вироблення практичних навичок діяльності правоохоронця.

Завдання:

- формування поглибленої системи теоретичних знань (концепцій, доктрин, методів) щодо предмету цивільного права як обов'язкової дисципліни;
- усвідомлення особливостей вітчизняних доктринальних підходів до визначення структури цивільно-правових відносин та системи цивільного права;
- надання необхідної та достатньої інформації про основні інститути цивільного права України;
- вироблення уміння здійснювати аналіз основних положень чинного цивільного законодавства України із врахуванням тенденцій його рекодифікації та гармонізації з європейським правом;
- засвоєння основних тенденцій сучасного розвитку правового регулювання цивільних відносин, механізмів здійснення та захисту цивільних прав і інтересів учасників цивільних правовідносин;
- оволодіння практичним досвідом, навичками і знаннями, необхідними в професійній діяльності в сфері цивільних правовідносин;
- систематизація, закріплення та розширення теоретичних й практичних знань за спеціальністю, застосування цих знань при розв'язанні наукових та практичних задач правового характеру;
- формування та розвиток навичок самостійної наукової роботи, оволодіння методикою проведення досліджень при вирішенні кейсів;
- розвиток навичок самостійної роботи з нормативним матеріалом, збору, аналізу, узагальнення судової та іншої правозастосовної практики, а також навичок письмового викладення спеціальних юридичних питань;
- формування творчого мислення, фундаментальної наукової самоосвіти,

постійного підвищення свого професійного рівня, а також вміння орієнтуватися у цивільному законодавстві, вірно тлумачити і застосовувати знання в процесі виконання професійних обов'язків.

Пререквізити: «Історія держави і права України», «Теорія права», «Конституційне право України», «Академічна доброчесність».

Кореквізити: «Трудове право», «Професійна відповідальність правоохоронця», «Адміністративне право».

Постреквізити: «Цивільний процес», «Речове право», «Основи господарського права», «Процесуальні питання виконання судових рішень».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД-1	Розуміти емпіричне значення загальних положень цивільного права як фундаментальної галузі права.
РН НД-2	Знати актуальні теоретико-прикладні проблеми цивільного права та розуміти доктринальні і практичні підходи до їх вирішення.
РН НД-3	Усвідомлювати тенденції розвитку цивільного законодавства в контексті сучасних напрямів його рекодифікації та вміти прогнозувати подальшу гармонізацію цивільно-правових норм, інститутів в аспекті наближення до найкращих стандартів загальноєвропейської практики.
РН НД-4	Аналізувати: - особливості участі фізичних та юридичних осіб в цивільних правовідносинах; - специфіку речового, зобов'язального, договірнього, спадкового, сімейного права та права інтелектуальної власності.
РН НД-5	Застосовувати отримані знання під час аналізу особистих немайнових прав учасників цивільних правовідносин, визначати їх класифікацію та особливості правового захисту.
РН НД-6	Вміти використовувати правові позиції ЄСПЛ, Верховного Суду та Конституційного Суду України з питань зловживання суб'єктивними цивільними правами та притягнення до відповідальності за порушення норм цивільного законодавства.
РН НД-7	Формулювати й обстоювати власну правову позицію у питаннях захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів; вміти здійснювати пошук альтернативних рішень у професійній діяльності.
РН НД-8	Дискутувати зі складних проблем правового регулювання договірних та недоговірних цивільних правовідносин.
РН НД-9	Демонструвати розуміння технології застосування норм матеріального та процесуального цивільного права у процесі вирішення проблемних питань відшкодування шкоди та інших деліктних правовідносин.
РН НД-10	Демонструвати вміння аналізувати ризики реалізації суб'єктивних цивільних прав та інтересів під час дії воєнного стану на території України.
РН НД-	Вміння розв'язувати юридичні колізії у правовому регулюванні цивільних

11	правовідносин; демонструвати здатність до креативності у предметно-практичній діяльності.
РН НД-12	Вміння самостійно складати проекти цивільно-правових договорів з урахуванням правил юридичної техніки та герменевтики.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК1.1. Здатність удосконалювати свій професійний рівень та набувати нові знання.

ЗК1.2. Здатність до пошуку альтернативних рішень у професійній діяльності.

ЗК1.3. Здатність бути лідером, стимулювати на досягнення спільної мети, брати на себе відповідальність.

ЗК1.5. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності.

Спеціальних компетентностей:

СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК1.1. Здатність до реалізації міжнародних стандартів прав і свобод людини у правоохоронній діяльності.

СК1.2. Уміння виявляти проблеми правозастосування та пропонувати шляхи їх вирішення під час здійснення правоохоронної діяльності.

Програмних результатів навчання:

РН2. Вести міжособистісний діалог та превентивну комунікацію з метою виконання завдань професійної діяльності.

РН3. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях.

РН5. Розробляти тексти, документи з питань професійної діяльності, вільно спілкуватися українською та іноземною мовами.

РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах, аналізувати і оцінювати її для повного та всебічного встановлення обставин, необхідних для виконання професійних завдань.

РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.

РН15. Працювати самостійно та в команді при виконанні службових (посадових) обов'язків та під час розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері правоохоронної діяльності.

РН 1.2. Демонструвати навички верифікації отриманої під час здійснення правоохоронної діяльності інформації.

РН 1.3. Ефективно реагувати на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення та інші події.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні положення цивільного права. Учасники цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних прав. Цивільно-правова відповідальність

Цивільне право як галузь приватного права. Об'єктивність поділу права на публічне та приватне. Поняття цивільного права як приватного права. Предмет та метод цивільного права. Функції цивільного права. Принципи цивільного права. Система цивільного права.

Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи. Цивільна дієздатність фізичної особи та її обсяг. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Опіка та піклування. Місце проживання фізичної особи та його цивільно-правове значення. Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою. Акти цивільного стану. Фізична особа – підприємець.

Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин. Поняття юридичної особи приватного права та її ознаки. Класифікація юридичних осіб. Створення юридичної особи. Установчі документи юридичних осіб. Державна реєстрація юридичних осіб. Індивідуалізація юридичної особи. Комерційне (фірмове) найменування підприємницьких товариств. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність юридичних осіб. Органи юридичної особи та їх види. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Товариства і установи. Підприємницькі та непідприємницькі товариства. Господарське товариство та його види. Філії та представництва юридичної особи. Припинення юридичної особи у формі правонаступництва (злиття, приєднання, поділ та перетворення). Припинення юридичної особи у формі ліквідації.

Об'єкти цивільних прав. Поняття та види об'єктів цивільних прав. Матеріальні та нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав. Речі та їх

класифікація. Майно, гроші, валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. Цінні папери та їх ознаки. Групи та види цінних паперів. Порядок передачі прав за цінними паперами. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин.

Цивільно-правова відповідальність. Строки і терміни у цивільному праві. Позовна давність. Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види та форми цивільно-правової відповідальності. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Поняття та визначення строку і терміну. Види цивільно-правових строків та термінів. Початок перебігу та закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку. Поняття, значення та види дії позовної давності. Обчислення позовної давності. Початок перебігу, зупинення і переривання позовної давності. Наслідки спливу позовної давності. Поновлення позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Модуль 2. Право власності. Право інтелектуальної власності. Спадкове право. Загальні положення про зобов'язання та про договір

Право власності та інші речові права. Загальна характеристика речового права. Види речових прав. Право власності. Суб'єкти права власності. Об'єкти права власності. Зміст права власності. Загальні засади здійснення права власності. Поняття і види підстав набуття права власності: первісні та похідні, загальні та спеціальні. Набуття права власності: юридичною особою публічного права; добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це права; на новостворене майно; на перероблену річ; на безхазяйну річ; на рухоми річ, від якої власник відмовився; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб; шляхом привласнення загальнодоступних дарів природи; за набувальною давністю; в результаті приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності. Підстави припинення права власності. Відчуження власником свого майна. Відмова власника від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке за законом не може їй належати.

Припинення права власності внаслідок знищення майна. Примусове відчуження земельних ділянок, приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності. Викуп пам'яток культурної спадщини. Реквізиція. Конфіскація. Інші підстави припинення права власності.

Спадкове право. Поняття та види спадкування. Відкриття спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування, усунення від права на спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки осіб, які не входять до складу спадщини. Поняття заповіту та право на заповіт. Види заповіту. Форма заповіту. Права заповідача. Заповідальний відказ. Покладення. Встановлення сервітуту у заповіті. Право на обов'язкову частку у спадщині. Підпризначення спадкоємця. Скасування та зміна заповіту. Недійсність заповіту. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом. Виконання заповіту. Поняття спадкування за законом і коло спадкоємців за законом. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом. Здійснення права на спадкування. Прийняття спадщини. Поділ спадщини між спадкоємцями. Спадкова трансмісія. Охорона спадкового майна та управління ним. Оформлення права на спадщину. Відумерлість спадщини.

Право інтелектуальної власності. Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Виключні права. Строки чинності майнових прав у сфері інтелектуальної власності. Поняття авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Співавторство. Виникнення авторського права. Особисті немайнові та майнові права автора, строки їх чинності та наслідки припинення. Поняття права промислової власності. Поняття патенту. Винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Об'єкти та суб'єкти патентного права. Права та обов'язки, що впливають з патенту. Обмеження прав патентовласників. Поняття засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту. Комерційне найменування, торгівельна марка та географічне зазначення. Види торгівельних марок. Правова охорона торгівельних марок. Етапи реєстрації прав на географічне зазначення.

Зобов'язальне право і зобов'язання. Поняття та загальна характеристика зобов'язального права. Співвідношення зобов'язального та речового права. Система зобов'язального права. Поняття зобов'язання, його зміст та підстави виникнення. Суб'єкти у зобов'язанні. Заміна сторін у зобов'язанні. Третя особа у зобов'язанні. Види зобов'язань. Договірні та позадоговірні зобов'язання. Грошові зобов'язання. Принципи виконання зобов'язань. Способи забезпечення виконання зобов'язань. Припинення зобов'язань. Наслідки порушення умов зобов'язань.

Цивільно-правовий договір. Поняття, загальна характеристика та значення цивільно-правового договору. Свобода договору та її межі. Види договорів. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Змішаний договір. Зміст договору. Типові умови договору. Тлумачення умов договору. Форма договору. Порядок та стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Переддоговірні спори. Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах. Зміна та розірвання договору.

Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність. Загальні положення про договір купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін за договором. Правові наслідки порушення умов договору. Види договорів купівлі-продажу. Поняття, предмет, форма договору дарування та його види. Поняття, предмет та форма договору про пожертву. Сторони за договором про пожертву. Права жертвувача. Поняття, предмет, форма договору ренти. Сторони в договорі ренти, їх права та обов'язки. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти. Поняття, предмет, форма договору довічного утримання (догляду). Сторони в договорі, їх права та обов'язки. Припинення договору. Правові наслідки розірвання договору.

Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у користування. Поняття, предмет та строк договору найму. Сторони в договорі найму, їх права та обов'язки. Права третіх осіб на річ, яка передана у найм. Правові наслідки зміни власника речі, переданої у найм. Піднайм. Припинення договору найму.

Окремі види договору найму (оренди). Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір лізингу та його види. Поняття договору найму (оренди) житла та його види. Предмет та форма договору комерційного найму (оренди) житла. Поняття, предмет, форма та строк договору позички. Зміст договору позички. Розірвання договору. Припинення договору.

Зобов'язання, що виникають у зв'язку з виконанням робіт та наданням послуг. Поняття та види договору підяду. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Строки в договорі. Порядок оплати роботи. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмету договору або неможливості закінчення роботи. Якість та гарантії якості роботи. Поняття послуги та договорів про надання послуг. Види договорів про надання послуг. Умови договорів про надання послуг. Сторони договору, їх права та обов'язки. Зміст договору про надання послуг та його виконання. Відповідальність сторін.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні положення цивільного права. Учасники цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних прав. Цивільно-правова відповідальність				
1.		Тема 1. Цивільне право як галузь приватного права.	6	2	2	2
2.		Тема 2. Фізичні особи як суб'єкти цивільних	8	2	2	4

		правовідносин.				
3.		Тема 3. Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин.	8	2	2	4
4.		Тема 4. Об'єкти цивільних прав.	6	2	2	2
5.		Тема 5. Цивільно-правова відповідальність. Строки і терміни у цивільному праві. Позовна давність.	8	2	2	4
		<i>Разом</i>	<i>36</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>16</i>
		Модуль 2. Право власності. Право інтелектуальної власності. Спадкове право. Загальні положення про зобов'язання та про договір				
6.		Тема 1. Право власності та інші речові права.	8	2	2	4
7.		Тема 2. Спадкове право.	8	2	2	4
8.		Тема 3. Право інтелектуальної власності.	8	2	2	4
9.		Тема 4. Зобов'язальне право і зобов'язання.	8	2	2	4
10.		Тема 5. Цивільно-правовий договір.	6	0	2	4
11.		Тема 6. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність.	6	2	2	2
12.		Тема 7. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у користування.	4	0	2	2

13.		Тема 8. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з виконанням робіт та наданням послуг.	6	2	2	2
		<i>Разом</i>	<i>54</i>	<i>12</i>	<i>16</i>	<i>26</i>
		Усього годин / кредитів ECTS	90/3,0	22	26	42

5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів України та іноземних держав;
- підготовка до практичних занять;
- робота над окремими темами, які згідно з робочою програмою навчальної дисципліни винесені на самостійне опрацювання;
- робота над кейсами з питань прийняття та виконання нормативно-правових актів;
- самотестування;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до всіх видів поточних контрольних випробувань (колоквіумів тощо);
- підготовка індивідуальних робіт;
- підготовка до іспиту згідно з переліком питань, що розроблені кафедрою, та ін.

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри цивільно-правової політики, права інтелектуальної власності та інновацій.

6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Цивільне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни *на практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове чи експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, розробка кейсів, захист есе/реферату за ініціативи здобувача освіти й ін. У ході практичного заняття здобувач може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 1; 1,5; 2);

- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача у вивченні поточного матеріалу.

Впродовж семестру здобувачі вищої освіти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є *іспит*.

Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й індивідуальної роботи, за якої здобувач допускається до складання іспиту, становить 25 балів.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами підсумкового контролю, становить 60 балів.

7. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Цивільне право» при підсумковому контролі у формі іспиту:

Поточний контроль				Індивідуаль на робота здобувачів	Підсумковий контроль (іспит)	Підсумк ова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2				
п/з	колоквіум	п/з	колоквіум			
max 10	max 2	max 16	max 2	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання (іспит):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 2	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	1,5	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	1	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 2	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	1,5	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	1	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок.
	0,5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість суттєвих помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти: Наукова доповідь	Max 10	Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно, повно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Ґрунтовно вивчена сучасна вітчизняна та зарубіжна наукова література, нормативні джерела, судова практика, практика органів охорони правопорядку, офіційна статистика. Проведено соціологічне дослідження – опитування, анкетування тощо. Наведені посилання на використані джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота правильно структурована, має вступ (обґрунтування актуальності дослідження, постановка його мети та завдання), повно висвітлено стан наукової розробленості проблеми, наведено узагальнення наукової літератури, законодавства та інших джерел. Окрім викладення матеріалу робота

		містить власний авторський підхід до вирішення розглядуваної проблеми та висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.
	8	Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав основні сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові літературні джерела, законодавство, релевантну правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані інформаційні джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота добре структурована, має обґрунтування актуальності дослідження; висвітлюється загальний стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить аргументовані авторські висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.
	6	Послідовно та грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав незначну кількість сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових літературних джерел, законодавство, правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота структурована, має обґрунтування актуальності дослідження, висвітлюється стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить окремі авторські висновки.
	4	Робота недостатньо структурована, не має послідовності та логічності викладення матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела. Наявна незначна кількість посилань на судову та / або правозастосовну практику. Представлена робота не повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася. Обрана тема є актуальною, але відсутній авторський підхід при дослідженні більшості питань.
	2	Робота недостатньо структурована, не має змістовної логічності у викладенні матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела, але не звернувся до правозастосовної практики. Представлена робота не в повній мірі відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, виконана неакуратно, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона

		виконувалася; відсутні авторські висновки.
	Min 0	Представлена робота не відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня; містить ознаки академічної недоброчесності.
Реферат	Max 10	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в навчальній та науковій літературі погляди щодо предмета дослідження; на основі їх порівняльної оцінки висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також надана власна оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення таких проблемних питань, які стосуються теми, та (або) висловлені авторські пропозиції. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.
	7	Переважна більшість питань плану реферату висвітлена повно та точно. Одне з питань розкрито недостатньо повно або при його висвітленні допущена суттєва помилка. Проаналізовані основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою при написанні роботи на відповідну тему. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.
	3	Питання плану теми висвітлені поверхово. При написанні реферату використана незначна кількість монографічних та нормативних джерел із числа рекомендованих кафедрою. При розкритті питань плану допущені грубі помилки.
	Min 0	Тема реферату не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).

Анотування прочитаної додаткової літератури з курсу	Max 4	В роботі здійснена анотація обраних за погодженням з викладачем-науковим керівником джерел. Наведено бібліографічний опис анотованого джерела, надана характеристика його змісту, виділена головна ідея, ключові положення. Анотація містить не лише огляд прочитаного матеріалу, а й аналітичну позицію здобувача вищої освіти з приводу отриманої інформації. Здобувач продемонстрував уміння працювати з літературою, аналізувати норми чинного законодавства, використовувати наукові джерела та правозастосовну практику, робити обґрунтовані висновки. Анотація відповідає вимогам, які пред'являються до такого виду робіт. Вказуються причини обрання певної теми, джерел, робіт конкретних авторів, обґрунтовується актуальність теми, наводиться думка здобувача щодо усвідомленого матеріалу та формулюється висновок.
	2	Анотація здійснена поверхнево, містить лише огляд прочитаного матеріалу. Здобувач не продемонстрував уміння працювати з літературою, ґрунтовно аналізувати норми чинного законодавства, використовувати у необхідній кількості наукові джерела та правозастосовну практику, виокремлювати проблеми правозастосування та головну думку. Зроблені висновки не в повній мірі відображають зміст анотованого матеріалу або є помилковими.
	Min 0	Анотація містить лише загальний огляд дослідженого матеріалу. Зроблені висновки не відображають його зміст, є помилковими або містять ознаки академічного плагіату.
Узагальнення правозастосовної практики	Max 10	Здобувач вищої освіти проаналізував 30-50 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення належним чином оформлено, наведені посилання на джерела інформації, містить вступ, в якому вказується на актуальність та мету роботи, змістовну частину, яка структурує процесуальні документи відповідно до правової позиції, та висновки. У висновках зроблено акцент на проблемах правозастосування, наявності розбіжностей у тлумаченні норми та/або у правозастосуванні, недоліках і похибках у діяльності правозастосовних органів, існуванні прогалин у законодавстві, неоднаковості у тлумаченні оцінних понять тощо. Узагальнення ілюструється за допомогою презентації.

	8	<p>Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 30 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів.</p> <p>Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім, змістовна частина містить просте перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, не систематизовані належним чином проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно.</p> <p>У висновках вказано на проблеми правозастосування, наявність розбіжностей у тлумаченні норми та/або у правозастосуванні, недоліки та похибки правозастосовних органів, існування прогалин у законодавстві, неоднаковість у тлумаченні оцінних понять та ін.</p>
	6	<p>Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 20 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів.</p> <p>Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім, змістовна частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, належним чином не систематизовані проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не визначені проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у правозастосовній практиці.</p>
	4	<p>Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 10 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів.</p> <p>Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім, змістовна частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, не систематизовані належним чином проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не виокремлено проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у правозастосовній практиці, задля чого здійснювалося узагальнення.</p>
	2	<p>Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 5 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів.</p> <p>Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Втім,</p>

		змістовна частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, належним чином не систематизовані проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не виокремлено проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у правозастосовній практиці, задля чого здійснювалося узагальнення.
	Min 0	Відсутній аналіз обраних судових рішень або відповідних процесуальних документів, викладено лише зміст зібраних матеріалів. Узагальнення належним чином не оформлене та не структуроване; не наведені посилання на використані джерела інформації.
Есе	Max 6	Есе виконано самостійно, сумлінно та добросовісно. Містить ключову ідею, що розкривається у змісті роботи на конкретних прикладах із судової практики, прецедентах Європейського суду з прав людини, підходах науковців, але з формуванням та наведенням автором власного ставлення до досліджуваного питання.
	4	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, містить методологічні помилки, недостатнє обґрунтування досліджуваного питання.
	2	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, не відповідає стилю есе, не містить авторського висновку щодо розглядуваного питання.
	Min 0	Тема есе не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).
Складання термінологічного словника	3	Здобувач вищої освіти повністю виконав завдання стосовно створення заздалегідь узгодженого переліку термінів, що відображають термінологію галузі (кількох галузей) знань або лексику спеціальної сфери. Складено список термінів, пов'язаних із певною тематикою дисципліни, що вивчається, та надано їх визначення. Підготовлений словник містить не менше 10 термінів. Здобувач спирався при підготовці словника на чинне законодавство, міжнародні нормативні акти, практику Європейського суду з прав людини, Конституційного Суду України та Верховного Суду, а також сучасну вітчизняну та зарубіжну наукову літературу за обраною темою.
Розробка схем, таблиць, діаграм	3	Розроблено схему, таблицю, діаграму на основі комплексного аналізу чинного законодавства, узагальнення правозастосовної практики, опанування літературних джерел з навчальної дисципліни, яку вивчає здобувач вищої освіти. Належна систематизація матеріалу дозволила ґрунтовно проаналізувати взаємозв'язки, відмінності тощо. Цей вид індивідуальної роботи

		бажано проілюструвати презентацією, що значно підвищує її ілюстративність. Робота виконана акуратно, ретельно, ґрунтовно, самостійно.
Створення презентації	3	За допомогою програми Microsoft PowerPoint або за вибором здобувача іншого зручного програмного забезпечення підготовлено презентацію однієї з тем навчальної дисципліни, що вивчається. Подача матеріалу повинна бути динамічною, цікавою, ілюстративною, з використанням різних видів зображень. Презентація має містити не менше 10 слайдів та повністю розкривати питання.
Створення короткометражного фільму	10	Презентується фільм тривалістю не менш 2-3 хвилин аудіо-відео або відео контенту. Сюжет фільму ґрунтується єдиною метою, містить ідею, яка заздалегідь обговорена з науковим керівником. Фільм виконаний якісно, звук чіткий, є доступним для перегляду.
Написання та опублікування наукової статті	10	Наукова стаття є логічно завершеною, ґрунтовною, в ній досліджено найбільш актуальні проблеми чи певне питання, яке є важливим для поглиблення знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни, що ним вивчається. Стаття має науковий стиль викладу. Змістовно їй притаманні точність, зрозумілість, зв'язаність (логічна несуперечливість), цілісність, грамотність, довершеність матеріалу та його високий науковий рівень. Структурні елементи статті відповідають вимогам видання, до якого вона подається. Максимальний бал виставляється за умови опублікування підготовленої статті видавництвом.
Написання та опублікування тез доповіді на конференції	5	Тези виступу на науково-практичній чи науковій конференції відповідають вимогам, які висуваються до такого виду роботи. Вони лаконічно формулюють ключові моменти, що презентують доповідь, з якою здобувач вищої освіти виступив або бажає виступити на конференції. Тези оформлені відповідно до вимог, що висуваються організаторами конференції чи видавництвом. Максимальний бал виставляється за умови їх опублікування.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою

		навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповідях суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповідях за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповідях за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповідях на питання.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти

Шкала підсумкового педагогічного контролю (іспит)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з	5	

	незначною кількістю помилок		90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Паризький Акт від 24.07.1971 р., змінений 02.10.1979 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text
3. Договір про патентну кооперацію від 19.06.1970 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/895_001#Text
4. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
6. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
7. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14.04.1891 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_134#Text
8. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20.03.1883 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#Text

9. Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності від 20.03.1992 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_076#Text
10. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15.04.1994 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text
11. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
12. Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
13. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
14. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
15. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
16. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#n840#Text>
17. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
18. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
19. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
20. Про відповідальність за несвочасне виконання грошових зобов'язань : Закон України від 22.11.1996 р. № 543/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80#Text>

21. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції : Закон України від 19.05.2011 р. № 3390-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3390-17#Text>
22. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
23. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>
24. Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text>
25. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
26. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
27. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : Закон України від 16.11.1992 р. № 2782-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2782-12#Text>
28. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
29. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав : Закон України від 15.05.2018 р. № 2415-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>
30. Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 09.11.2017 р. № 2189-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text>
31. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>

32. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
33. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
34. Про кооперацію : Закон України від 10.07.2003 р. № 1087-IV. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/про%20кооперацію#Text>
35. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
36. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
37. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
38. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>
39. Про охорону прав на знаки для товарів та послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12/print1218034688041545#Text>
40. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>
41. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану : Закон України від 17.05.2012 р. № 4765-VI. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text>
42. Про правову охорону географічних зазначень : Закон України від 16.06.1999 р. № 752-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14/print1218034688041545#Text>
43. Про приватизацію державного житлового фонду : Закон України від 16.06.1992 р. № 2482-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12#Text>
44. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
45. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр#Text>

46. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

47. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>

48. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

49. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

Література

Основна література

1. Кіріяк О. В., Пацурківський Ю. П., Гудима-Підвербецька М. М. Цивільне право (загальна частина) : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.

2. Кухарев О. Вирішення спорів, пов'язаних з відповідальністю спадкоємців за боргами спадкодавця. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2018. № 3. С. 36–44.

3. Майданик Р. А. Речове право : підручник. Київ : Алерта, 2019. 1102 с.

4. Надьон В. В. Економічна свобода юридичних осіб приватного права. Ефективність правового регулювання економічних інституцій : навч. посіб. / за заг. ред. М. Савчина. Ужгород, 2021. 360 с.

5. Надьон В. В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин : монографія. Харків : Право, 2017. 392 с.

6. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. Т. 1 / за ред. О. В. Дзери та ін. 6-те вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 747 с.

7. Оновлення Цивільного кодексу України: формування підходів : монографія / за ред. А. С. Довгерта та Є. О. Харитонова. Одеса : Гельветика, 2020. 674 с.
8. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія / редкол.: О. В. Петришин та ін. ; НАПРН України. Харків : Право, 2021. 678 с.
9. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу : монографія / за заг. ред. Н. С. Кузнєцової. 2-ге вид., доп. і перероб. Одеса : Гельветика, 2022. 908 с.
10. Спасибо-Фатєєва І. В. Спадкове право крізь призму судової практики : монографія. Харків : ЕКУС, 2022. 536 с.
11. Сучасні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. / за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. Харків : Право, 2017. 808 с.
12. Цивільне право (частина загальна). Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. 448 с.
13. Цивільне право України. Загальна частина / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 976 с.
14. Цивільний кодекс України : наук.-практ. коментар. Т. 1 : Загальні положення / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2020. 928 с.
15. Цивільний кодекс України : наук.-практ. коментар. Т. 2 : Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. 784 с.

Додаткова література

1. Гамбург І. А., Гамбург С. Л. Реалізація принципу свободи під час укладання договору, не передбаченого законом. *Приватне та публічне право*. 2019. № 4. С. 42–45.

2. Грибачова І. П., Соколенко О. П. Електронні правочини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 12. С. 121–123. URL: http://www.lsej.org.ua/12_2021/27.pdf
3. Гриняк А. Б. Оновлення параграфу 3 глави 61 Цивільного кодексу України: окремі зауваги. *Нове українське право*. 2021. Вип. 2. С. 14–21.
4. Даниленко О. В. Гроші у цивільному обороті України. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2020. № 24. С. 140–159.
5. Коваленко І. А. Умови цивільно-правової відповідальності: загальнотеоретичний підхід. *Слово Національної школи суддів України*. 2021. № 1 (34). С. 53–63.
6. Колісникова Г., Тупицька Є. Принцип добросовісності в регулюванні споживчих договорів у цивільному праві України. *Право України*. 2021. № 9. С. 57–65.
7. Комарницька І., Буцяк М. Поняття, ознаки та види цивільно-правової відповідальності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 159–162.
8. Кочина О. С., Болдирева В. М. Вплив воєнного стану на цивільні правовідносини. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 53–58.
9. Надьон В. В. Доктринальний підхід до правової природи договору найму (оренди). *Європейські перспективи*. 2021. № 3. С. 190–197.
10. Надьон В. В., Рубан О. О. Юрисдикційна та неюрисдикційна форми захисту прав внутрішньо переміщених осіб. *Захист прав внутрішньо переміщених осіб : монографія / за заг. ред.: О. Я. Рогача та ін. Ужгород : РІК-У, 2018. 268 с.*
11. Нижний А. В., Ходаківський М. П., Юровська Г. В. *Визнання правочинів недійсними: основи теорії та судова практика : посіб. для суддів. Київ : Алерта, 2020. 234 с.*

12. Павлюк Н. М. Правова природа та поняття цивільних правовідносин: загальнотеоретичне дослідження. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 3. С. 100–102.
13. Печений О. П. Визначення складу спадщини за цивільним законодавством України: окремі проблемні питання. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2019. № 6 (54). С. 21–27.
14. Піддубна В. Ф., Явор О. А., Рубан О. О. Договір про неконкуренцію (НСА): окремі правові аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2023. Вип. 78. Ч. 1. С. 286–291.
15. Погрібний С. Задоволення вимог кредитора спадкоємцями боржника за грошовими зобов'язаннями: обрання ефективного способу судового захисту. *Право України*. 2019. № 2. С. 91–106.
16. Попов В. А., Морозова А. О. Цивільно-правовий договір як регулятор цивільних відносин: поняття, форма та особливості укладення. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2020. № 4. С. 102–108.
17. Попов В. А., Сливна В. А. Особливості цивільно-правової природи договору про надання правової (правничої) допомоги. *Право та інновації*. 2020. № 2 (30). С. 50–55.
18. Розгон О. В. Особливості виконання зобов'язань спадкодавця перед кредиторами. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2019. № 6 (54). С. 28–37.
19. Рубан О. О. Особливості усунення від права на спадкування за українським та європейським законодавством. *Європейські перспективи*. 2021. № 4. С. 151–156.
20. Сліпченко С., Жорнокуй Ю. Особисті немайнові права у національній доктрині цивільного права. *Право України*. 2019. № 1. С. 105–119.
21. Спесівцев Д. Юридичні факти-стани в цивільному праві України: проблемні аспекти наукової концепції. *Юридичний вісник*. 2019. № 4. С. 88–94.

22. Таш'ян Р. І. До питання про розмежування недійсних та умовних правочинів. *Правові новели*. 2021. Вип. 13. С. 68–74.
23. Тур О. Особливості цивільно-правового захисту честі, гідності та ділової репутації публічних осіб. *Підприємництво, госп-во і право*. 2020. № 9. С. 66–70.
24. Ходико Ю. Є. Правовий режим результату робіт та послуг як об'єктів цивільних правовідносин: їх єдність та диференціація. *Право і суспільство*. 2019. № 3. С. 139–144.
25. Худолій Т. І. Персональні дані в системі особистих немайнових прав фізичних осіб в мережі Інтернет: загальна характеристика. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. № 4. С. 25–30.
26. Чуєнко В. І., Соколова А. Г. Науково-практичний аналіз особливостей укладення цивільно-правових договорів через призму судової практики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 104–106. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2020/26.pdf
27. Явор О. А. Актуальні питання вирішення спорів щодо позбавлення права на спадкування одного з подружжя, шлюб між якими є недійсним або визнаний таким за рішенням суду. *PHILOSOPHY, ECONOMICS AND LAW REVIEW*. 2023. Volume 3, no. 1. P. 239–248. URL: https://phelr.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/3_1/239-248.pdf
28. Явор О. А., Піддубна В. Ф., Рубан О. О. Правові проблеми захисту персональних даних неповнолітніх осіб відповідно до вимог вітчизняного законодавства та вимог GDPR. *ScienceRise: Juridical Science*. 2023. № 3 (25). С. 23–34. URL: https://journals.uran.ua/sr_law/article/view/286647/281301
29. Яркіна Н. Є. До проблем застосування «оновленої» компенсації за порушення авторських і (або) суміжних прав (на основі аналізу судової практики). *Теорія і практика правознавства*. 2020. № 18. Том 2. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/214896>

Інтернет-ресурси:

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/>

Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національного агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільно-правової політики, права інтелектуальної власності та інновацій. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/104-kafedra-czivilnogo-prava-2.html>

НЕІК

Навчальний електронний інформаційний комплекс «Цивільне право». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1214>